

um frv. til 1. um iðnskóla í sveitum.

Frá minni hl. iðnaðarnefndar.

Nefndin hefur rætt mál þetta á nokkrum fundum og leitað um það álits og umsagnar Teiknistofu landbúnaðarins og stjórnar Landssambands iðnaðarmanna. Eru svör þeirra prentuð með nál. meiri hl. iðnaðarnefndar (þskj. 557) sem fylgiskjöl.

Í báðum svörunum er mælt með stefnu frv. í aðalatriðum, en stjórn Landsambands iðnaðarmanna gerir þó ýmsar athugasemdir við frv. og bendir á sitt-hvað, sem hún telur réttara, að breytist.

Iðnaðarnefnd hefur ekki orðið sammála um afgreiðslu þessa máls. Meiri hlutinn (GJ og GÍG) vill afgreiða málíð með rökstuddri dagskrá, þar sem sérstaklega er lögð á það áherzla, að fram verði látin fara iðnfræðsla við bændaskólana. Ég get ekki fallizt á þessa afgreiðslu. Ég tel nauðsynlegt að bæta semi allra fyrst úr þeim skorti á iðnlærðum mönnum, semi nú er í sveitunum. Það mun nú algengast, að illmögulegt sé að fá lærða iðnaðarmenn til að reisa hús í sveitum og smærri kauptúnum landsins. Alveg óvanalega miklar byggingaframkvæmdir eru nú í Reykjavík og sumum öðrum stærri kaupstöðum, og er ekki annað sjáanlegt en að svo muni verða um langt skeið. Margar stórbyggingar eru fyrirhugaðar, íbúðarhús vantar fyrir fólkis, sem þar er, og fólkssjölgunarinn öll er í kaupstöðunum. Útlit er því fyrir, að iðnaðarmenn, sem til eru og verða til næstu árin, eftir þeim námsleiðum, sem þessir menn fara nú, hafi um langt skeið nóg verkefni í kaupstöðunum.

Sveitirnar og smærri kauptún verða framvegis jafnsnauð að húasmiðum og öðrum þess háttar iðnaðarmönnum og nú er. Þó vita allir, að allt of lítið hefur verið um byggingar í sveitum og kauptúnum á styrjaldarárunum. Er þar því þörf á miklum byggingarframkvæmdum á næstu árum og áratugum. Verði ekki gerðar sérstakar ráðstafanir til að mennta iðnaðarmenn, er annað geta um þessar húabyggingar, hljóta að verða áfram hin mestu vandræði í þessum málum öllum um langt árabil.

Í frv. þessu er svo fyrir mælt, að ríkið skuli setja á stofn skóla, er rekinn verði á þess ábyrgð. Skólanum er ætlað að taka við efnilegum nemendum, sem vitað er um, að hafi sérstaka náttúru til smiða og séu því ótvírett smiðsefni og veita þeim iðnmenntun með góðum kennslukröftum og hagkvænum og góðum náms-skilyrðum að öðru leyti. Ætlast frv. til, að með því móti verði fært að ljúka námi á miklu skemmdir tíma en nú er venja og jafnframt að kenna að nokkru fleiri en eina iðngrein, t. d. bæði trésmíði og múrsmíði, þótt aðeins önnur greinin sé aðal-námsgrein. Það á að verða takmark skólaus að mennta einn og sama mann þannig, að nokkur trygging sé fyrir því, að hann geti annað um og leyst af höndum flest eða öll þau störf, sem vinna þarf, þá er venjulegt — en þó gott — íbúðarhús er reist í sveit eða kauptúni. Ef þetta tekist — og mér þykir liklegt, að svo yrði —, væri það hin mesta umbót frá því ástandi, sem nú er. Þá aettu þeir, sem búa í sveitum og kauptúnum, þess kost að fá sæmilega menntaða menn til að veita byggingastarfinu forstöðu með viðráðanlegum tilkostnaði. Ég hafði jafnvel hugsað mér að bera fram brtt. við frv., en þar eð meiri hl. iðnaðarnefndar leggur til, að málíð verði afgreitt með rökstuddri dagskrá, hirði ég ekki að gera það, fyrr en séð er, hvort frv. kemst til 3. umræðu.

Ég legg það því til, að við 2. umræðu málsins verði frv. samþ. óbreytt.

Alþingi, 20. marz 1946.

Páll Hermannsson.